Nr. 130. Sibiiu, Marți, 7 Noemvre v. 1878. *Anul XXVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espediționea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — *Articulii* nepublicați nu se înapoiézĕ.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea adresei în casa deputaților dietei Ungariei.

În ședința casei deputaților dela 14 Noemvre punêndu-se la ordinea dilei în desbatere generală proiectul de adresă ia mai întâiu cuvêntul

Raportorul P. Szontágh: On. casă! Comisiunea de dóuedeci și unul emisă pentru compunerea adresei a satisfăcut problemei sale și pe mine m'a însărcinat cu raportul.

Principiele și ideile conducĕtóre, în care comisiunea s'a unit după serióse desbateri sûnt pregnant depuse în proiectul pus înainte dvóstre.

Temêndumĕ, că opera lucrată cu concursul și aprobarea membrilor comisiunei prin o parafrasă sau comentare, de și nu va perde nimica, prin slăbiciunea sau prisosul încercărei mele nu va câștiga nimica și așa nu va ofera judecății onor. case un punct de mânecare mai sigur: mĕ simt aplecat a nu face întrebuințare de o motivare mai deaprópe, ci atrăgênd atențiunea asupra operei însăși mi permit cu tot respectul a o recomanda on. case drept basă la desbaterea generală și specială.

Contele Albert Apponyi: Partida, căreia aparține, a espus pe larg în adresa sa ideile ce voiesce a le aduce la cunoscința regelui și o parafrasă a lor ii pare a fi de prisos. Totuși nu póte fi atât de scurt în espunere ca referentul, din causă, că dênsul (vorbitorul) presentă o contrapropunere, pre care trebue să o motiveze, și pentrucă chiar din stima sa cătră membrii comisiunei de adresă, trebue să arete, pentrucă nu póte primí proiectul lor. Înainte cu vr'o cinci luni am audit cu ocasiunea încheerei sesiunei dietale, că speranța de a susținea pacea, ar fi bine întemeiată; apoi la 13 Iulie se încheià congresul dela Berlin, și puține sĕptĕmâni în urmă noi ne aflăm în rĕsboiu. Pacea nu se manținù dar; în locul unui vecin iubitor de pace și aplecat spre noi, ne-am căștigat la frontiera nóstră pre altul periculos, amenințător și acésta arată, că in destinele monarchiei s'a făcut o astfel de schimbare, încât în astfel de împrejurări adresa nu este numai o formă convențională, ci ea are să fie espresiunea pe față a îngrigirei ce bănuie țara, și trebue să cuprindă tot ce avem a spune, căci regelui nimic nu are să se ascundă.

Și o altă împregiurare cere o espunere adevĕrată și fără sfiélă a stării în care sûntem; situațiunea ministeriului despre a cărui repășire vorbitorul s'a esprimat cu altă ocasiune. Adresa are deci datorința, a clarifica posiția parlamentarică. Cu tóte calitățile eminente, pre cari vorbitorul le recunósce proiectului de adresă al maiorității, trebue să marturiséscă, că acel proiect nu corespunde îndatorirei sale. Despre cestiunea ocupațiunei ea se esprimă astfel, încât numai în gradul de temperatură pare a fi o deosebire între ea și adresa oposițiunei împreunate. Pasagele ce privesc acest punct fac partea cea mai strălucită a elaboratului. Dar într'ênsul tocmai acéstă întrebare e smulsă din legătura politicei generale și e tractată numai din punct de vedere al însemnătății economice și finanțiale. Acésta este prima greșală a adresei. A dóua greșală este, că ea tace despre procederea ministeriului, care dacă deși nu este înconstituționale, totuși este afară de constituțiune, și tace și despre urmările rele morale ce negreșit va trebuí sĕ aibă.

Adresa desfășură în mod atât de strălucit urmările rele ale politicei de ocupațiune, încât un regim, care urmărește acea politică, nu mai póte rĕmâné în funcțiune. Dacă adresa descrie în atâta elocuență ingrigirea țĕrei, apoi noi să căutăm liniștirea nóstră — tocmai în direcțiunea, din care ne a venit îngrigirea? (Aplause în stânga). Ar trebuí cineva să crédă, că on. casă ar desaproba prin acéstă adresă politica de ocupațiune și ea ar părăsí pre regim. Acésta însĕ nu se întêmplă, dar un vot de încredere ar fi clarificat situațiunea. Ni se împută — continuă vorbitorul — că partidul nostru face politică personală. Vorbitorul însĕ asigură că, dênsul nu are nici o antipatie în contra vr'unuia din membri fosti sau actuali ai regimului, din acea causă nici nu presupune de nici unul, că ar fi gata a urma orice politică, numai ca să remână în posturile lor.

Dacă partidul cărui aparține vorbitorul ar voí să pună alte persóne în regim, acésta pare a fi politică personală, resultatul însă este totdeuna obiectiv, căci cu retragerea unora vine altă politică la valóre. (Aplause în stânga). Din tóte se vede că, regimul urmând și pe viitor direcțiunea de până acum, voiesce a remâné și mai departe în postul sĕu, suferit formal de maioritate. Acésta însă este o situațiune atât de nesănătósă, încât subminézĕ principiul constituționalismului și sguduie încrederea într'ênsul. În dilele din urmă chiar am audit rostindu-se de pe În. tron dorința ca, popórele să se ridice la înălțimea marelui moment istoric, la acésta se cere judecată clară, liniștită, nepreocupată; dar și firma voință de a aduce decisiunile în îndeplinire, — ceea ce însĕ lipsesce. Parlamentul nu este numai chemat, ca să dee espresiune îngrijirilor teoretice, ci el trebue săși puie mâna la lucru. Sau parlamentul apróbă ocupațiunea, atunci să o și spună franc și nu măréscă și mai mult îngrijirea ce se află în țară, — sau o desapróbă, atunci declar dar, că nu va suferí și mai departe o astfel de politică. Vorbitorul și partidul sĕu nu se légă de cuvintele proiectului lor de adresă; se rógă însă a'l primí în conturile sale, căci în acest cas ar fi cu putință a se clarifica situațiunea, ceea ce este cu neputință primindu-se proiectul maiorității. (Aplause in stênga).

Michail Polit: Desvoltarea lucrurilor în orient a creat pentru Ungaria o situațiune așa de seriósă, încât în istoria Ungariei d'abia s'a mai afla una asemenea. Pare că a sosit acel moment, care prin transacția din 1867 s'a crédut a se puté delătura· S'a crédut, că prin o alipire mai mare lângă Austria ne vom puté scutí de periculul crisei orientale, prin situațiunea actuală însă a césta vedem că este numai o ilusiune. Nu mai încape nici o îndoială, că nevoia unei politici unguresci autonome nu s'a simțit nici odată mai tare, decât chiar în momentul de față. Influința, care prin art. de lege XII: 1867 Ungaria ar fi chemată a o avé asupra afacerilor străine, devine ilusorică prin delegațiuni. Instituțiunea acésta face posibil a se purta o politică esternă, cu totul independentă de controla ambelor camere legislative. Și acésta politică esternă independentă își află o espresie pregnantă chiar prin ocupațiunea Bosniei și Erțegovinei.

După diploma din Octomvre, când erupse în Ungaria lupta constituțiunei, miliónele popórĕlor din Turcia priveau cu încredere cătră Ungaria, sperând, că o Ungarie reîntregită în constituția sa nu numai că nu va împedeca deliberarea popórĕlor creștine, ci va spriginí acéstă deliberare. Și Croația precum și naționalitățile Ungariei au fost pĕtrunse de cele mai călduróse simpatii pentru o mai mare autonomie a Ungariei și au întrat cu tótă hotărirea alăturea cu Ungurii în lupta constituției. Atunci Schmerling n'a putut crea în congresul dela Carloviț un partid, care ar fi spriginit senatul imperial și dieta Croației tu de repețite ori disolvată, fiindcă n'a voit să-și trimită ablegați în senatul imperial.

Acum se dovedesce, că, dacă acel curent, care a țintit se dobândéscă prin o autonomie mai mare a Ungariei o politică esternă mai autonomă pentru Ungaria, ar fi învinsă, atunci ar fi urmat chiar contrariul dela acea ce sperau popórĕle creștine: politica Ungariei n'ar țintí la deliberarea po-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FOIȚA.

Suveniri din viéța scolară.

III. Scóla din Blaj.

(Urmare.)

Profesorul, care ne învĕța aceste învĕțături, era cel mai mare matematic de pe vremea sa. Așa ziceau studenții. El de învĕțat ce era scia crîngul ceriului de rost, scia să-ți spună, cât e de mare sórele până la 1 font și cât e de departe luna până la 1 stângin. În puterea acestei sciințe el pretindea, ca fie-care să zică și facă aceea, ce zicea și făcea el, neschimbând nimic, ne adaugênd și ne lăsând nici o slovă. De aceea, dacă în desvoltarea unei teorii, făcênd figura de lipsă pe tablă, nu punea careva litera, pe care o pusese profesorul în un anumit loc, ci o schimba prin alta „ocoșindu-se“: secunda-i era tipărită în catalogul dlui profesor, căci îl trimetea la loc cu: „marș, carăte, nu mai face gunoiu — gozule,..“ a órea: „dobitocule, hăbĕucule, etc.“ Cel ce avea lipsă de eminenție, trebuia să scie tótă demustrarea de rost, ca profesorul. Îmi aduc însă aminte de laudele ce le-a pus pe mine când m'a întrebat din fisică legea lui Ohm. Profesorul adecă mi-a dis, să nu mai es la tablă spre a face demustrările, ci să zic de rost. Și fiindcă eu așteptasem de mult să mĕ întrebe la acest loc, am recitat întreg noianul de litere din ambe părțile acelei legi fără să fac o smintélă. — Dar că am și înțeles acéstă lege întortochiată, și am ținut'o minte — întrebați pe alții. Eu am învĕțat'o cu un scop duplu; întâiu ca să capĕt eminenție, iar a dóua, ca să am ce uita. — Drept să spun, că cu deosebire din fisică și matematica „înaltă“ pe care o învĕțam în gimnasiul „de sus“ n'am avut multe de uitat, pentrucă am învĕțat puține, cu tóte că eminențiile îmi erau steriotipate. Iată cum: Profesorul avea o sucă. El adecă întreba de regulă pe fie-care odată în un semestru. Pe cei cu eminenții sau îi întreba la început, sau unde era mai greu. Dacă se nimerea să mĕ întrebe la început nu-mi mai duceam cartea la scólă în întreg semestrul, fiindcă eminența era pusă în catalogul dlui profesor, de unde la capĕtul semestrului avea să trécă în protocolul de clasificațiuni. Nu me întreba la început: eu sciam să învĕț de rost cu sĕptămânile înainte teoria cea mai complicată, ca pe când îmi va venî rêndul să-mi mérgă gura pe litere ca róta pornită de vale. — Dacă se întêmpla, ca profesorul să se gresĕscă și să întrebe pe unul a dóua óră, până a nu fi întrebat pe toți câte odată, a bună samă îl „prindea,“ și era silit să'l întrebe și a treia óră ca să-și îndrepte eminența. În urmarea acestei metode „pedagogice“ nu e mirare, că cea mai mare parte din studiu o scia profesorul în locul nostru, și e natural, că la esamenul de maturitate profesorul din greșélă mi-a dat să desvolt o teorie, pe care nu o cunosceam nici după nume, din care pricină mi-a și dat calcul: valde bonum.

Fiindcă eu sum Român de ném, deși de o vreme încóce ungur după statistică, și fiindcă sum Român, descendent în linie dréptă din Enea, Romul, Traian și așa mai departe cât vreți să numĕrați până la moșul meu pe care l'am vĕzut în persónă, — simt o ardĕtóre necesitate a mĕ întórce nu la gramatică, ci la limba română și latină, la mamă și fică, sau cel puțin la sora mai mare conservativă, și cea mai mică liberală.

Cum am învĕțat limba latină nu spun decât atâta, că profesorul care ne învĕța era omul..... Pare că avea spirituș, că nu ne zicea legănat cuvênt de batjocură, nici nu ne înfrunta. Și cu tóte acestea el scia să ne facă, ca să învĕțăm pe întrecute. Când se întêmpla de nu sciam cum poftea el, ne zicea: pune mătura în ușă, ca să sciu că nu ești a casă. Iar dacă se mai întêmpla încă odată: „bine, fórte bine! așa rĕspund studenții, cari's studenți!.. „tăceți și ascultați la gura lui....“ era vorbele cu cari îl lăsa și întreba pe altul. Dacă însă era careva așa de pĕcătos, de îl afla și a treia óră în un semestru nepreparat cum se cade, nu'i mai scăpa să vină la scólă ca la o móră pustie, căci profesorul se înroșa până la urechi, se uita la student cu așa ochi, încât socoteai, că trece prin trênsul, apoi îi zicea scurt și îndesat: „de mi se va mai întêmpla o singură dată, să scii, că nu te mai întreb!“

pórélor creştine, ci la susţinerea Turciei.

Ocupaţiunea Bosniei şi Erţegovinei dovedesc pe deplin, că esistă o politică austriacă independentă, care merge calea sa, fără grijă la aceea, ce se declară de un interes specific unguresc.

S'a dorit resbel contra Rusiei. Monarchia ar fi trebuit se pună în cumpănă tótă forţa sa, pentru de a scutí pe Unguri de pretinsul pericul al reţelei slavice.

Contele Andrássy póte ar fi şi fost sedus de acest pretins interes specific unguresc, dacă resbelul cu Rusia şi de altcum ar fi fost cu putinţă şi în interesul monarchiei. Politica austriacă însă s'a ferit totdeuna de acéstă intreprindere cutezată, chiar şi atunci când constelaţiunea a fost mai favorabilă precum fost a ea în resbelul Crimeei.

Conform politicei tradiţionale orientale a Austriei ocupaţiunea Bosniei şi a Erţegovinei deabea se va puté esplica altcum, decât de un resultat a unui compromis cu Rusia. Sau dóră s'ar puté crede, că ocupaţiunea s'a întreprins cu intenţiune ostilă cătră Rusia? Atunci ea ar fi întârdiată şi ar arunca monarchia în încurcături fără sfîrşit.

Ce adecă să fie scopul ocupaţiunei cucerirea sau numai asigurarea sferei nóstre de interese în Orient?

Cucerirea ar provoca ostilitatea tuturor acelor popóre a peninsulei balcanice, cari se simt periclitate în autonomia şi consolidarea lor, şi posesiunea acestor ţări ar fi cu mult mai dificilă, decât odinióră aceea a Lombardiei şi a Veneţiei.

Pentru de a scutí sfera de interese a Austro-Ungariei, cucerirea nu este mijlocul cel mai potrivit. Ajunge pentru sfera de interese a Austro-Ungariei dacă ţările şi popórele învecinate, cari şi aşa prin legături varii sûnt avisate la Austro-Ungaria, vor afla un razim în monarchie pentru autonomia lor, prin ce s'ar lega chiar de sfera nóstră de interese. Pentru o monarchie cu 36 milióne, constituirea unui stat mic de 3—4 milióne nu póte fi un pericol, póte însă să zacă în interesul unui stat mare a trage pe un astfel de stat în sfera sa de interese. Preste tot a crede, că se va puté împedeca autonomia acestor popóre, este o ilusiune.

Pentru jertfele mari şi pentru învestiţiunile în ţările ocupate noi póte în sfîrşit vom deoblega la mulţămită pe Sêrbia şi pe Montenegro.

S'ar puté crede, că împregiurarea, că deputaţii sêrbi sûnt în contra ocupaţiunei, ar trebuí să fie un argument fórte ponderos pentru ocupaţiune (Ilaritate). Despre aceea numai póte încăpé nici o îndoială, că dacă ocupaţiunea va duce la anecsiune, o astfel de politică orientală ar trebuí să técă departe preste hotarele Bosniei şi a Erţegovinei. O astfel de politică orientală condiţionéză însă în mod imperativ o reconstrucţiune a impregiurărilor interne a le monarchiei pe o basă lată a elementului slavic. Dacă o astfel de politică este plăcută Ungurilor, noi Slavii nu sûntem în potrivă. A declara însă ocupaţiunea de o măsură preventivă în potriva elementului slavic, este cel mai nefericit argument pentru ocupaţiune. Căci dacă esistă un compromis cu Rusia, atunci acéstă măsură preventivă este de prisos, prin urmare şi tótă ocupaţiunea. Dacă însă acest compromis nu esistă şi ocupaţiunea este îndreptată în contra elementului slavic, atunci acésta va avé efectele cele mai păgubitóre atât pentru ţările ocupate, cât şi pentru relaţiunile interne.

Cuprinşi de neîncredere, vedem pre tot locul numai inimici interni şi luăm refugiul la măsuri, cari sûnt cu totul de prisos, cari însă sûnt menite a produce amărăciunea cea mai mare. În alte staturi le pare bine, dacă poporul susţine din mijlóce proprii scoli; în Ungaria gimnasiile slovăcesci se închid, scólele sêrbesci confesionale se prefac în scoli comunale. Fără de acésta neîncredere cum s'ar puté esplica altcum, că autonomia Sêrbilor, garantată prin lege se calcă? Cum se esplică altfel, că puterea statului în urma desvoltărei lucrurilor în orient s'a demis în Ungaria de sud la astfel de măsuri, cari vatămă afund şi fără nici o nevoie libertatea personală a cetăţenilor?

Şi totuşi Slavii, precum şi tóte celelalte naţionalităţi a le Ungariei îşi împlinesc cu conscienţă datoriele lor de cetăţeni şi sûnt pătrunşi de acelaş patriotism ca şi ceilalţi cetăţeni ai Ungariei.

Proiectul de adresă a deputaţilor sêrbi doresce pacea, concordia în lăuntru, însă şi pacea şi amiciţia cu celelalte popóre creştine. Ocupaţiunea însemnéză însă o luptă fără sfârşit cu aceste popóre şi afară de aceea reacţiune fórte neplăcută asupra relaţiunilor interne, din care causă acest proiect de adresă perhorescéză în mod hotărît ocupaţiunea.

Iulie Verhovay, unul din cei mai tineri membri ai partidului independent, a primit motivarea proiectului de adresă aşternut din partea partidului amintit. Membrilor mai bătrâni s'a încredinţat aducerea de motive şi combaterea opiniunilor contrare în cursul desbaterilor.

Pentru scopul ce urmăresce partidul independent, se luptă evenimentele şi se luptă regimul însuşi, care a pregătit evenemintele de doi ani încóce. După sistemul actual este preste putinţă, ca naţiunea să pótă eşí din încurcăturile interne şi esterne. Constituţionalismul de jumătate nu este constituţionalism. Sistemul de acum este, care ne-a adus la perirea financială; un avênt economic a devenit cu neputinţă prin pactul încheiat pe alţi 10 ani. Mesagiul de tron a sulevat dóuĕ obiecte, cari reclamă o grabnică resolvire prin legislaţiune. Unul din aceste obiecte este cestiunea miliţiei teritoriale. Ce atitudine au luat celelalte partide faţă de acéstă cestiune? Din proiectele de adresă nu se vede. Partidul independent singur are un program hotărît în privinţa acésta: o miliţie independentă, naţională. Numai o miliţie inspirată de o mare ideă naţională póte învinge; numaí o armată naţională ar fi o garanţie, că nu se urmăresce o politică esternă, care ar sta în contraţicere cu voinţa naţiunei.

Al doilea obiect atins în mesagiu este reînoirea pactului cu Croaţia. Ce privesce Croaţia, vorbitorul ţice, că ómenii dela cârmă în acéstă ţéră ar trebuí să se siléscă pentru a se sustrage de sub înfluinţa partidului militar, căci acesta nu voesce decât desbinare între cele dóuĕ naţiuni, ca astfel ambele să se plece sub jugul absolutismului. Acéstă înclinare a Croaţilor cătră partidul militar esplică şi faptul, că Croaţii încuviinţază ocupaţiunea.

Ocupaţiunea însăşi este o întreprindere a regimului făcută cu călcarea tuturor garanţiilor constituţiunei, căci nu s'a cerut mai întâiu consimţĕmêntul representanţilor naţiunei. De aceea partidul la care vorbitoriul aparţine, nu póte nici când încuviinţa acéstă întreprindere. Partidul independent a desvoltat punctul sĕu de mânecare în proiectul de adresă aşternut. Oratorul recomêndă acest proiect.

Carol Mihailovici: Proiectul deputaţilor Croaţi încuviinţază politica esternă urmată de regim, de aceea oratorul recomêndă primirea acestui proiect mai ales majorităţii. Şi deputaţii croaţi încă sûnt convinşi, că ori-care regim nu ar fi în stare să schimbe situaţiunea politică actuală. Contele Apponyi a ţis, că partidul sĕu nu urmăresce o politică personală, însă starea actuală este bolnăviciósă. Vorbitorul află însă, că starea nóstră ar fi bolnăviciósă de mai mulţi ani încóce şi că ministeriile, ce au urmat după olaltă, nu au adus îmbunătăţiri nici ajutor. Un simtom de bólă vede vorbitorul şi în aceea, că contele Apponyi şi Dr. Polit se întêlnesc — în condamnarea ocupaţiunei.

Dacă înaintarea influinţei rusesci la graniţele nóstre însemnéză un pericul, apoi nu remâne decât să luăm positie faţă de acéstă înfluinţă apropiată şi spre acest scop ocupaţiunea Bosniei a fost cel mai potrivit pas. Dacă tóte popórĕle monarchiei lucră împreună, uşor se va puté întimpina pericului. Mulţi vorbesc de neputinţa a avé de unde procura banii necesari pentru ocupaţiunea Bosniei. Da, de unde am fi luat banii mulţi, ce ar fi reclamat un rĕsboiu — pe care îl doriau aşa mulţi — contra Rusiei? Temerile pentru urmările financiale ale ocupaţiunei sûnt esagerate, căci veniturile Bosniei şi Erţegovinei vor acoperí cheltuelile administraţiunei.

Verhovay a observat, că Croaţii spriginesc ocupaţiunea numai fiindcă ei simpatiséză cu partidul militar. La acésta vorbitorul rĕspunde, că Verhovay a putut ţice astfel, pentrucă — cum a ţis însuşi — este un deputat tinĕr. Verhovay binevoiască a cetí în ţiare şi va afla, că deputaţii croaţi au urgat provincialisarea confiniului militar de repetite ori. (Aşa este! — drépta) şi vorbitorul speréză că, reînnoind Croaţii acéstă cerere, atunci Verhovay încă o ar spriginí. (Aplause în drépta).

Vorbitorul recomêndă din nou proiectul Croaţilor, ca stând mai aprópe de politica regimului. (Aplause în drépta).

În şedinţa dela 15 Noem. continuându-se desbaterea adresei.

Carol Eötvös este pentru adresa stângei estreme. Momentele cele mai însemnate din cuvêntarea acestuia sûnt: el din partida lui Deák după matură cugetare a trecut în opositiune; asamănă situaţiunea de acum cu cea dinainte de 1848; critică aspru politica guvernului actual din tóte punctele de vedere şi susţine, că n'are programă; ţéra a sărăcit întru cât i ar fi bineveniţi şi Rusii numai să scape de guvernul de faţă.

Min. pres. Col. Tisza, după o introducere, în care arată că densul este pentru proiectul comisiunei, căci află cu cale că esistând temeri să fie cunoscute şi tronului şi pentrucă într'un timp, când sau desvoltat eveneminte universale de mare intensitate şi mai au a se desvolta, în fie-care om se nasc temeri. Nici un om singuratec şi nici o naţiune singuratică n'a fost în stare să împedece evenemintele mari. Cine se pune în contraţicere cu evenemintele cele mari, de regulă, va fi călcat de ele. În casuri de aceste problema este a modifica desfăşurarea evenemintelor într'atâta, încât patria să nu pătiméscă mult nici în privinţa politică nici în privinţa economică.

On. casă să'mi permită aşa dară să vorbesc despre afacerea acésta cât se póte de scurt, dară în unele privinţe totuşi ceva mai esplicit (S'auţim!)

De când s'au început încurcăturile cele nóue în orient — vor fi aprópe trei ani — vĕţ direcţiunea principală a politicei esterne austro-ungare, culminând în dóuĕ momente. Odată în momentul, că noi, fără de a ne face părtaşi la apăsarea popórelor ce trăiesc în orient, după putinţă năzuim: nu ca să susţinem cu ori ce preţ întregitatea împerăţiei turcesci, — pentrucă eu am declarát demult, că nu ţin de problema şi de scopul nostru astfel de năzuinţă — ci pentrucă Turcia între marginile cu putinţă să ne fie un vecin bun, întocma ca în seculii din urmă.

De altă parte, în casul şi pe cât acésta nu s'ar puté ajunge, Turcia să nu devină pradă unei puteri singuratice în orient —

De nici un profesor n'aveam atâta sfiélă, ca de acesta, şi cu tóte acestea doriam să fiu în apropierea lui, să me întrebe în tótă óra, să vorbesc cu el. Adevĕrat că mult făcea şi împregiurarea, că de o parte în a VII şi a VIII-a clasă ne numia domnule şi dta — pre când ceialalţi ne tracta ca pe neşte „cocişi“ dându-ne cele mai ordinare titule —, iar de alta, că ţinea dreptatea, nu cauta la faţă şi credinţă; iar eminenţiile le da tare pipărate.

De sine se înţelege, că stând limba latină în aşa strînsă legătură cu limba română, limba latină ce o-am învĕţat n'a putut să remână fără înrîurinţă asupra celei românesci. Aşa era spiritul timpului, aşa cerea dela noi chemarea nóstră, ca să nobilităm limba, să o purificăm, înlocuind vorbele cele de rênd prin cuvinte „înalte,“ şi documentând prin acésta, că sûntem şi noi ómeni învĕţaţi, şi că şi noi scim că dela noi să aştéptă, să dovedim lumei prin limbă, că sûntem Români, puri Români, schimbaţi în Români. Zelul nostru întru „purificarea limbei era aşa de mare încât, cu deosebire în scris, eram tot cu dicţionariul amână, scriind mai mult latinesce decât românesce, — scriind aşa încât cei ce cetiau trebuiau să se gândéscă, ca să afle ce vrea să ţică înţelepciunea nóstră plină de învĕţătură. Acésta era cu deosebire în „Teme“, ce ni le da profesorul să le lucrăm pe acasă. Cele mai bune „Teme“ erau acele, cari 1-iu erau mai latine, 2-a erau mai pline de frase, de floricele. Şi, nu voiu să me laud, dar adevĕrul grăind, eu eram mare fraseolog. Temele mele nu erau decât o grămădităra de frase în termini scoşi din dicţionariu, dar fără legătură, fără dispositie sistematică, şi fără înţeles. Păstrez şi astăţi astfel de „Teme“ şi de câte ori iau vre-una a mână spre a me vedé cine am fost, me cuprinde mila aducêndu-mi aminte de chipul, cum îmi sfărmam mintea, ca să adun frasele şi să le îmbrac în costum latinesc. Fie-care temă, petrecută în mai multe libele, ce le păstrez încă, pórtă la călcâiu calculul: „fb.“ sau „E“ (ad: eminenţie mare).

Odată însă am păţit'o. Eu sciam că tata e om din legea veche, om, care deşi învĕţase latinesce în vremea sa, nu vrea să scie de latinie în limba nóstră, ci remânea morţiş pe lângă limba poporului, pe care o vorbia şi scria de părea, că auţi pe cineva cetind din biblie sau din vr'o carte bisericéscă.

Sciind acésta mi-am pus odată în cap să'l convertez pentru scóla nóstră latinisătóre, şi într'o epistolă ca de o cólă, unde nu i-am vorbit tot ce auţisem despre afinitatea limbei nóstre cu cea latină, despre originea nóstră strălucită şi de ací de mândria nóstră pentru acéstă origine; apoi întorcênd fóia am înşirat câte verţi-uscate despre întroducerea vorbelor străine în limba nóstă, şi despre sânta nóstră datorinţă de a scóte din limbă tot ce n'au adus cu sine legionarii lui Traian şi a înlocuí cu cuvinte latine. Şi eu auţisem, că pasĕrea se cunósce după pene. De acea, provocându'l să se lase de vorbele vulgari, şi să întrebuinţeze de cele latine, mi-am întemeiat provocarea pe: „căci precum pasĕrea se cunósce după pene, aşa se cunósce adevĕratul Român după limbă.“ Intrégă epistola era scrisă în cei mai latini termini, scoşi din dicţionariu cu mare trudă.

(Va urma).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi cu ocasiunea acésta nu póte fi vorba de altă putere decât de puterea rusască (Mişcare şi ilaritate in stânga) — ca acolo să nu se pótă estinde prea mult puterea acésta şi staturile cele mai mici din orient şi diversele neamuri să se convingă, că acea putere singuratecă nu póte decide după placul ei sórtea orientului, nici după un resboiu plin de succese; pentrucă va trebuí să recunóscă limitele care i le va prescrie Europa. (Mişcare şi ilaritate în stânga. — Aplause şi aprobări în drépta).

Ele trebuie să se convingă, că noi, monarchia austro-ungurésca, nu súntem contrari popórelor creştine din orient, dară că tóte câte li se par lor domne de dorit, numai atunci vor fi trainice şi asigurate, când, ceea ce în interesul libertăţii şi civilisaţiunei sûnt îndreptăţiţi a ajunge, nu vor aştepta numai dela acea unică putere, ci dela Europa şi dela noi. (Aprobări în drépta. Mişcare în stânga estremă).

Cea dintâiu faptă a capului afacerilor nóstre esterne a fost cunoscuta notă reformatóre. Va concede fie cine că pasul acesta n'a avut alt scop, decât că şi în vecinătatea nóstră nemijlocită unde erupse rescóla, din care mai târdiu s'a desvoltat resboiul oriental, să se facă posibilă, pe lângă mulţămirea şi liniştirea popórelor creştine, domnia turcéscă şi mai departe. Direcţiunea acésta — de şi în graduaţiune modificată — a condus pe oficiul de esterne la memorandul din Berlin şi la conferenţa din Constantinopole.

În tóte casurile aceste am vĕdut pe oficiul de esterne — sau mergênd înainte, sau alăturându-se — cu cei ce se siliau de a valora, între împregiurările date, amêndóuĕ ţintele amintite mai sus. Dacă silinţele aceste n'au avut succes mai mare, trebue şi în privinţa acésta luat în considerare situaţiunea de atunci a Europei şi a puterilor apusene. Va urma).

Revista politică.

De la 14 Noemvre n. încóce în casa deputaţilor din dieta Ungariei se desbate proiectul de adresă. Din cele ce scim pănă acum sûnt mai multe proiecte. În privinţa numĕrului adreselor avem să rectificăm: nu patru, ci cinci sûnt adresele pentru, care pledează deputaţii casei deputaţilor. Una este a majorităţei, alta a opositiunei întrunite, apoi a stângei şi în fine dóue a deputaţilor sêrbi şi croaţi. Afară de a majorităţii şi a Croaţilor sûnt tóte celelalte contra ocupaţiunei.

După scirile ce le avem pănă când scriem aceste, desbaterea generală încă nu e terminată.

O telegramă de la 16 l. c. ne spunĕ, că în Budapesta a avut loc sub presidiul împĕratului un consiliu comun de ministri, la, care a luat parte şi Auersperg, Tisza şi Pretis.

Altă telegramă dela Viena din acelaş dat spune, că „Polit. Corr." însciinţéză din Constantinopole, că după scirile ce au sosit la Pórtă, rescóla din Macedonia ia dimensiuni tot mai mari; rescóla s'a lăţit deja pănă la Tesalia şi Epir.

După „Temps": Pórta a designat delegaţii, cari dimpreună cu delegaţii grecesci să esamineze rectificarea graniţelor.

Trecerea trupelor române în Dobrogia s'a şi început. „Timpul" din Bucuresci ne aduce şi detaiuri, deşi cam posomorîte, despre trupele române, cari sûnt însărcinate cu ocuparea Dobrogei.

Eată ce aflăm în „Timpul" în privinţa acésta:

„La 30 Octomvre trupele nóstre, cari au destinaţiunea a trece în Dobrogea, au părăsit satele mici a le Bărăganului, în cari erau cantonate şi au întrat în Brăila, unde n'au fost tocmai bine primite.

Podul abia început de trupele de geniu era abia de 18 paşi de la ţĕrm.

Prin lumea militară se vorbea, că póte să stea o lună, póte să ierneze chiar în Brăila.

Efectivul trupei e următorul:

Gh. Angelescu, general de brigadă, comandant a diviziei I active; locot. colonel Stefan Argintoianu, şef de stat major; maior T. Şerbănescu, sub şef de stat maior; căpitan Const. Şaguna, ofiţer de stat maior.

Trupa se compune din următórele elemente:

Batalionul 4, de vênători; regimentul 4, 5, şi 7 de linie; regimentul 1 de artilerie; regimentul de jandarmi călări fost în Basarabia; regimentul 2 de roşiori: 1 companie de geniu; 1 ambulanţă.

Serviţiul sanitar e representat prin următorii d-ni: Medic principal cl. I dr. Severin, şeful serviţiului sanitar; medic de regiment cl. I dr. Niculescu şeful ambulanţei; adjunctul cl. I. Constantin Profiriu; adjunct cl. II Gh. Alecsandrescu.

Despre Francia găsim în acelaş ţiar interesante date într'o revistă politică, pe care le şi reproducem în următórele:

Ţiarele franţozesci, ocupându-se cu comentarea şi apreţuirea Cărţii Galbene, înpărţită în ţilele trecute, constată, că mai pretutindini în Europa publicarea acestei colecţii de documente diplomatice a fost fórte bine primită.

Astfel, luând mai întâiu ţiarele germane şi mai ales oficiósele, între cari în deosebi „Gazeta Germaniei de Nord", vedem că tóte laudă fórte politica ce, după cum se vede din filele Cărţii Galbene, a urmat'o Francia. „Gazeta Germaniei de Nord", bunăóră ţice, că de la venirea d-lui Waddington la esternele Franciei, politica franţozéscă a fost cu desăvârşire corectă şi merită tótă lauda.

Ţiarele austro-ungare asemenea apreţuesc fórte favorabil cuprinsul Cărţii Galbene intru cât o privesce pe Francia. Aşa, „die Presse" din Viena ţice că, din cele împărtăşite publicului prin cartea Galbenă, se vede lesne că politica Franciei în Orient nu este numai un apendice ori un ajutor al politicei englezesci, ci că are o esistenţă de sine stătătóre şi tendenţe legitime şi limpezi, că veghiază mai presus de tóte, cu cuminţie şi cu luarea aminte cerută de starea de faţă a Franciei, asupra intereselor franţozesci. Afară de acéste Francia, după cum mărturisesce fóia din Viena, păstréză credinţă tractatelor europene, şi că chiar acuma caută sincer să înlăture pe cât póte greutăţile enorme, ce se împotrivesc din tóte părţile la esecutarea tractatului de la Berlin. Pe aceste temelii corecte, politica Franciei din afară ocupă o posiţie onorabilă. Într'un cuvênt „die Presse" este de părere, că d. Waddington a sciut pune pe Francia în adevĕratul ei rol internaţional.

Din parte-le, gazetele rusesci chiar dênsele nu se pot oprí a ţice măcar o vorbă bună cu privire la Cartea Galbenă a Franciei. Este lesne de înţeles, că gazetele rusesci, dintre tóte documentele iscălite de d. Waddington, caută în deosebi să scótă la ivélă pe acele, din cari s'ar putea interpreta un înţeles, defavorabil pentru Englitera. Este adevĕrat, după cum arată ţiarele franţozesci, că atunci când a isbucnit deodată fără veste scirea despre convenţia de la 4 Iunie între Turcia şi Englitera cuprivire la insula Cipru, întâia întipărire ce s'a produs în Francia n'a fost simpatică nici tractatului nici Englezilor; este adevĕrat apoi, că numai decât după aceea guvernul franţozesc prin depeşile sale de la esterne a rostit cu cuvinte tari sentimentele Franciei; însă niciodată rostirea acelor sentimente n'a eşit din tonul demnităţii şi din spiritul de conciliare. Şi astfel Francia a căpătat în schimb asigurarea formală din partea guvernului englezesc, că drepturile şi interesele franţozesci în rĕsărit ori să fie în totdéuna respectate cu scumpătate. Gazetele rusesci astăţi vor să tragă în interesul şi în folosul lor propriu, corespondenţa ce ministeriul de esterne al Franciei a promis în intâiele ţile după aflarea scirii privitóre la convenţia cu Ciprul, adecă pe la inceputul lui Iulie. De altminteri şi gazetele rusesci laudă deşí în sensul lor, Cartea Galbenă.

Presa englezéscă şi dênsa face cele mai bune apreţuiri publicaţiei diplomatice a ministeriului de esterne franţozesc, numai cu deosebirea, că ţiarele englezesci nu caută ca cele rusesci să tragă din critica acelei publicaţii conclusiuni supĕrătóre pentru alţii. În Cartea Galbenă sûnt fórte limpede rostite simpatiile dintre Francia şi Englitera, şi se póte lesne înţelege, fără să mai stăruiască cineva asupra acestui punct, care este deosebirea de vederi între presa englezéscă şi cea ruséscă asupra Cărţi Galbene a Franciei. Atât numai, că ţiarele englezesci ar dorí să vază pe Francia adoptând în rĕsărit o politică mai activă, menită firesce, după părerea lor, să se unéscă şi să se combine cu mersul diplomaţiei englezesci. Însă, după cum observă un ţiar franţozesc, acéstă dorinţă implică, la adresa politicii franţozesci aşternută în Cartea Galbenă, numai şi numai o critică de fel negativ; este o dorinţă, este póte rostirea unei păreri de rĕu, iar nici decum a unei imputări.

Scupcina sêrbéscă este alésă; cele mai multe alegeri au eşit în favorul guvernului.

Protocólele Congresului din Berlin.

Protocolul Nr. 17.

Şedinţa din 10 Iuliu 1878.

(Urmare).

Articolele VII, VIII, IX, X, nu aduc nici o observaţiune: asupra art. XI care tractézá despre dĕrîmarea vechilor cetăţi, o discuţiune se rădică în privirea terminului de acordat pentru esecutarea acestei clause. — După propunerea comitelui Andrassy, Congresul înlocuesce vorbele „în cel mai scurt timp posibil," cu acestea: „un an sau mai curênd, dacă se póte."

D. Desprez trece la cetirea dispositiunilor relative la Rumelia orientală.

Căratheodory-Paşa presintă câte-va observaţiuni asupra mănţinerei esprese a religiunei creştine a guvernului. E. S. face alusiune la principiul egalităţii drepturilor consacrate de cătră Congres, şi crede că acéstă clausă nu este conformă cu simţimêntul manifestat, în termini generali, de cătră Înalta Adunare. Primul plenipotenţiar al Turciei nu crede de alt-fel, că religia guvernului ar fi fost hotărîtă a nume de Congres.

Preşedintele constată, că Înalta Adunare, conservând în acéstă privinţă, dispositiunile tractatului de la San Stefano, le-a sancţionat într'un chip implicit. Alteţa Sa insistă asupra necesităţii de a nu rădica objecţiuni retrospective în privinţa decisiunilor deja luate de Congres.

Celelalte articole la Rumelia şi la paragrafele asupra Muntenegrului nu dau loc la nici o observare specială.

D. Desprez cetesce capitolul Serbiei. În privinţa capitalisărei tributului principatului, principele Gorciacoff arată importanţa acestei cestiuni, asupra căreia plenipotenţiarii ruşi ar avé să presinte obiecţiuni. Principele de Hohenlohe, Baronul de Haymerle şi d. d'Oubril, anunţând de altmintrelea, că au reservat în acéstă privinţă hotărîrea guvernelor lor, Congresul decide de a pune acéstă cestiune la ordinea ţilei a şedinţei viitóre.

Articolele asupra navigaţiunei pe Dunăre nu provócă nici o observaţiune. Asupra articolului relativ la Bosnia şi Erţegovina, plenipotenţiarii otomani declară, că se refer la comunicarea ce au avut onórea de a face Congresului, în numele guvernului lor.

Asupra paragrafului relativ la libertatea de religii, comitele Corti observă că: în discuţiunea ce au avut loc în Congres în acéstă privinţă, mai mulţi plenipotenţiari au cerut ca statul quo să fie manţinut, nu numai pentru Francia, dar chiar pentru tóte puterile în locurile sfinte. Escelenţa Sa propune dar să se adaoge un aliat conceput în sensul acesta.

Preşedintele, reamintind reservele ce Francia a formulat primind învitaţiunea la Congres, reserve ce au condus la redacţiunea articolului, care cere o menţiune espresă despre drepturile Franciei, observă, că a dóua parte a paragrafului, stabilind, „că nu se póte atinge de loc la statul-quo în locurile sfinte" satisface ideia d-lui prim-plenipotenţiar al Italiei.

Comitele Corti, faţă cu acéstă declaraţiune, cere numai observaţiunea sa să fie înserată în protocol.

Preşedintele esprimă d-lui Desprez mulţămirile Congresului pentru lucrarea, despre care Escelenţa Sa a dat cetire, şi şedinţa se rădică la órele 6.

(Urmézá semnăturile plenipotenţiarilor).

Protocolul Nr. 18.

Şedinţa din 11 Iuliu 1878.

Erau presenţi: Representanţii din şedinţa trecută.

Şedinţa se deschide la 3 óre.

Se face menţiune de lista petiţiunilor Nr. 13.

Protocólele 15 şi 16 sunt aprobate.

La ordinea ţilei este propunerea plenipotenţiarilor ruşi, imprimată şi distribuită conform decisiunei luată de cătră Congres, în şedinţa precedentă.

Comitele Andrassy este de părere, ca să se scurteze acest document. Primul aliniat terminându se astfel: „a supraveghea punerea în vigóre", ar satisface îndestul pe plenipotenţiarii Austro-Ungariei. Al doilea aliniat s'ar puté înţelege ca o lipsă de încredere din partea Congresului, în resultatul lucrărilor sale. Escelenţia Sa ar dorí asemenea ca primul cuvênt „Europa", să fie înlocuit prin Înaltele Părţi contractante, şi ar privi de prisos a se adăoga cuvintele: „dând sancţiunea lor cea mai solemnă şi cea mai obligătóre." Escelenţa Sa propune redactarea următóre: „Înaltele Părţi contractante privesc totalitatea articolelor presentului act ca formând un întreg de stipulaţiuni, a căror punere în vigóre ele iau însărcinarea de a controla şi priveghia."

Lordul Salisbury nu 'şi esplică scopul propunerei rusesci. Escelenţa Sa nu cunósce sancţiune mai „solemnă" şi mai obligatoriă" de cât semnătura guvernului sĕu, şi preferă a nu primí un angajament, care i se pare sau zadarnic, de óre ce este evident, că Marea-Britanie ţine la esecutarea acestui tractat, sau avênd o semnificaţie, a căreia ţintă este prea puţin definită.

Prinţul de Bismarck întrébă pe Signoria Sa dacă manifestéză o egală aversiune pentru tecstul modificat de cătră primul plenipotenţiar al Austro-Ungariei, care resumă propunerea, dându'i o formă mai simplă. Alteţa Sa crede, că n'ar fi inutil de a esprima, că Congresul se angajază a supraveghia şi controla punerea în esecutare a lucrărilor sale, şi că o asemenea declaraţiune nu ar conţiné nimic de neusitat.

Primul-plenipotenţiar al Rusíei observă, că marchisul Salisbury a esprimat ideia guvernului rus, declarând că guvernul britanic ţine la esecutarea stipulaţiunilor corsacrate prin semnătura sa. Alteţa Sa reamintind observaţiunea prinţului de Bismarck în şedinţa precedentă, este de părere, că Congresul ar puté despărţí votul, şi să decidă de acum asupra întâiei părţi a propunerei, privită ca esenţială demnităţei Înaltei Adunări de cătră plenipotenţiarii Rusiei.

Preşedintele aderă şi astăţi încă la ideía de a vota separat primul aliniat. Ca representant al Germaniei, Alteţa Sa ar fi dispus a primí şi secundul aliniat, dar se

BCU Cluj / Central University Library Cluj

teme, ca celelalte Puteri să nu împărtășéscă de o potrivă acest simțimênt. D-sa privesce de altmintrelea, redacțiunea austro-ungară ca mai practică, și crede mai cu sémă, că cuvintele: solemnă și obligatórie, să esprime o ideie prea evidentă prin ea însăși, pentru ca că fie necesar de a o afirma.

Prințul Gorciacoff nu ar consimți la acésta din urmă modificare. D-sa repetă că sentimentul de demnitate al Adunărei, trebuie să fie esprimat într'un mod fórte categoric.

(Va urma).

Varietăți.

* Astădi, fiind ḑiua onomastică a Maj. Sale Împerătesei și Reginei Elisabeta, se va celebra în biserica nóstră din cetate serviţiu ḑḑeesc pentru îndelunga și fericita viață a Maj. Sale Împerătesei și Reginei.

* (Reuniunea română de cântări din Sibiiu) s'a constituit în mod provisoric și a ales de president pe dl. Dr. A. Brote, de secretar pe D. Comșa, de archivariu pe dl. P. Ciora, de casar pe dl. I. Petric, de econom pe dl. I. Bariț, de membrii în comitet pe dd. I. Bădilă, D. Cunțan și Dr. P. Barcian.

* (*România Junâ*) Societatea academică socială literară „România Junâ“ în Viena învită la adunarea generală împreunată cu o serată musicală ce se va ține Duminecă în 17 Noemvrie a. c. în „Hotel Metropole.“*)

PROGRAMA.

a) Partea oficială:

1. Discurs preliminar de președintele Drd. Blasian.

2. Ordinea ḑilei: a) Verificarea procesului verbal. b) Referatul comisiunei revĕḑĕtóre. c) Raportul anual și absolutoriul comitetului. d) Denumirea membrilor onorari și emeritați.

b) Partea socială:

1. Marcheti: „Cântul gintei latine“ esecutat de chorul societății**).

2. Mozart: „Al XXIV. cuartet în C-dur“ — pentru flaută, violină, violă, și violoncello esecutat de domnii: Calinciuc, Blasian, Mandicevschi și Schaub.

3. Alecsandri: „Vlad Țepeș și Stejarul“, poesie declamată de dl. Barsean.

4. Höltzel: Voci de clopot cânt solo“.**)

5. van Beethoven: „Serenadă“ — pentru flaută, violină și violă — esecutată de domnii: Calinciuc, Blasian și Mandicevschi.

Toasturi oficiale.

6. Gregoir & Servais: „Lohengrin de Wagner“, Duet pentru violoncello și piano esecutat de dl: Schaub**).

7. Gumbert: „Scumpa casă părintéscă“, cânt solo**).

8. Alecsandri: „Resbunarea lui Stat Palmă“, poesiă declamată de dl. Paul.

9. Mozart: „Al XXV cuartet în D-dur“ — pentru flaută, violină, violă și violoncello — esecutat de domnii: Calinciuc, Blasian, Mandicevschi și Schaub.

10. Porumbescu: „Cisla, cuartet umoristic-satiric esecutat de chorul societății. Soli: domnii Voina, Blasian, G. Dan și Calinciuc.**)

Pianoforte din fabrica I. M. Schweighofer.

* (Postal). Direcțiunea postelor din Sibiiu publică un concurs pentru ocuparea postului de magistru postal din Olasut (comitatul Cluj). Cauțiune 100 fl. Salariu 140 fl. și competințele pentru transportarea postei între Cluj și Gherla. Terminul de concurs 3 sĕptĕmâni (din 9 Noemvrie c. n.)

* Nenorocire. Sâmbătă diminéța între 8 și 9 óre un zidar care făcea reparaturi sus pe coperiș pe casa institutului de credite „Albina“, din negrige, a căḑut jos pe pardosală și a rĕmas la moment mort. Ca curiositate împărtășim că nenorocitul înainte de a se apuca de lucru a spus tovarășilor sĕi că nóptea a visat că a zidit un horn și a căḑut cu hornul în brațe.

* Difteritis. Dela Sebeș se scrie: că scólele abia deschise au trebuit să se închidă din causa acestei bóle. — Și în Deal graséză bóla acésta.

* Comunicațiunea cu Bosnia se ḑice că atât cu telegraful cât și cu posta este întreruptă în urma multelor ploi și a esundărilor. Comunicațiunea este acum posibilă numai dela Brood până la Dervent și dela Gradiska nóuă până la Banialuca. Pe linia Brcka și Tuzlea comunicațiunea e cu totul imposibilă; pe linia Agram Spalato se póte comunica numai până la Karlstadt.

* (Reserviști în delegațiune). Oficierii de reservă August Pulszky și Stefan Markus, cari numai de curênd fură înaintați la rangul de primi tenenți presentându-se cu ceilalți membrii ai delegațiunei ungaresci înaintea Majestății Sale în uniforma lor nóuă de prim-tenenți sau grăbit a mulțămí Majestății Sale pentru Avanzarea lor. —

Pulszky între altele zice: „Sperez, că „și în calitatea acésta nóuă a mea eu voiu „avea ocasiune, a servi Majestății Tale.“ —

La acestea respunde împĕratul: „Acésta nu póte fi obiectul sperărei, ci a temerii!

*) Învitarea la acésta adunare a sosit la redacțiune chiar în 17 Noemvrie n. a. Red.

**) Acompaniamentul din piano esecutat de dl. Laczko.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 18 Noemvre n. Cum anunciă „Pol. Corr.“ între Marele Vezir și ambasadorul Zichy se negoțiază asupra încheerei unei convențiuni austro-turcesci pentru eventuala ocupare comună a districtului Novibazarului.

Budapesta, 18 Noemvre n. Banhidy a interpelat în delegațiunea ungurésca în causa proviantărei armatei din Bosnia pe timpul de iarnă și Apponyi în privința atitudinei delegaților austriaci din comisiunea Rhodope. Contele Andrássy a promis a presenta actele respective.

Paris, 18 Noemvre n. Camera a anulat alegerea lui Fourton.

Roma, 18 Noemvre n. După scirile foilor atentatorul este un aderent fanatic al internațiunalei.

Costantinopole, 18 Noemvre n. Carateodory pașa este denumit guvernator general al insulei Creta. Sultanul a însărcinat pe Mithad pașa cu introducerea de reforme englezesci în Siria.

Neapole, 18 Noemvre n. La întrarea părechei regesci un individ a năvălit cu cuțîtul asupra regelui Umbert și l'au sgăriat la mâna stângă; totodată a rănit pe ministrul president Cairoli la piciorul stâng. Ucigașul fu rănit și arestat. Se chiamă Passamente, este bucătar și a declarat că nu aparține nici unei reuniuni.

Bibliografie.

XIV. *Programa gimnasiului* mare public român de religiunea ort. resăritenă și a celorlalte scóle secundare și primare împreunate cu acesta, din *Brașov* pe anul scol. 1877|8 publicată de St. Iosif, director și profesor. Cuprinsul: I. *a*) Necrolog în memoria dir. decedat dr. I. G. Meșota. *b*) Discurs ținut la 29 Iunie a. c. II. Sciri scolastice. Sibiiu, Tipariul tipografiei archidiecesane 1878.

Velceanu Mihail, Doctrin'a fericirii ilustrata prin sentintie filosofice culese din scrierile celor mai celebri filosofi antici și moderni cu unu adausu: Colectiuni de 500 sentintie filosofice. Pretiulu: 60 cr. v. a. Sibiiu 1878.

Creţulescu N. Anatomia descriptivă. Vol. I. Osteologia, Arthrologia, Miologia. (Prețul 5 lei). Bucuresci 1878.

S'a pus sub tipar în Bucuresci:

Țĕranul Român. Studiu asupra stărei sociale morale, politice și economice ale claselor agricole din România în trecut și în present de *G: Gr. Tocilescu*, doctor în sciințele philosofice. Licențiat în drept.

Acésta carte va cuprinde 40 cóle de tipar chărtie bună, format în 8, caractere frumóse și nu va costa pentru abonați de cât 12 lei noi.

Constantinescu Dr. B. Confesiunea ortodocsă, un volum în 8°.

Mica bibliotecă pentru copii, o serie nóuĕ, în patru volume în 4° mare lucrate cu multă îngrijire și tecstul cu mult ameliorat.

Bursa de Viena

din 18 Novembre n. 1878.

Argint	100 —
Galbin	5 56
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	57 65

Economic.

Sibiiu, 15 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.40—6.20; Grâu sĕcăreț, fl. 4.50—5.10; Sĕcară fl. 3.60—4.—; Orz fl.4.—; Ovĕs fl. 1.80 —2.20. Cucuruz fl 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. fl. 1.40—2 Semență de cânepă fl. 6— ; Mazere fl. 7.——; Linte fl. 8.——; Fasole fl. 4 50—; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.75; Slănină fl. 34; Unsóre de porc fl. 34.— ; Sĕu brut pro 50 chilo: fl. 16.50; Luminări de sĕu pro 50 chilo fl. 29.—; Sĕu de Luminări fl. 24; Săpun fl. 21.— ; Fên pro 50 chilo fl. 0.90—0.10; Cânepă pro 50 chilo fl . 29—31; Lemne vîrtóse de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr.; pro chilo: carne de vită 32—40 cr.; Carne de viței —36 cr. carne de porc 40—50 cr.; carne de berbece 24—28 cr; óue 10 de 25 cr.

Nr. 171. protopresb.

CONCURS.

Dechiarându-se prin preagrațiosul ordin al Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 31 August Nr. 2212. B. filia Rodeș, protopresbiteratul tractului Sighișórei, de parochiă materă, cu preaînalta concesiune a Preaveneratul Aceluiași pentru ocuparea acestei parochii cu paroch actual, se escrie concurs până la 30 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu dóuĕ încăperi, dóuĕ cămeri, edificate economice spațióse și în stare fórte bună, — apoi grădină de pomi și legumi;

2. Dela 32 familii române câte un'a ferdelă grâu séu cucuruz sfârmit, tot dela acestea familii aceeași cuantitate de ovĕs.

3. Dela 10 familii neorustice câte una ferdelă grâu, — fên, cucuruz sfârmit, computate competințele atât de sub posițiunea 2 cât și 3. după mĕsura vechie.

4. Până la eruarea unei porțiuni canonice folosirea unui pământ arător de patru ferdele sĕmĕnătură, și a unui loc de casă de trei cară de fên.

5. Dela 25 famlii câte un car de lemne de foc de familie;

6. Venitele stolari usitate în protopresbiterat dela 50 familii, cari emolumente acordate clasifică acéstă parochie de clasa a III.

Cei ce doresc a competa la parochia cestionată se îndruméză a'și așterne recursele instruate în sensul statutului organic §. 13. și a dispositiunilor sinodale din anul 1873. la subscrisul până la terminul indicat.

Sighișóra 14 Octobre, 1878.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Sighisóra.

Zacharie Boiu,
protopresbiter.

3—3

Nr. prot. 165—1878. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Ganea din Ferihaz protopresbiteratul Sighișóra, împreunat și cu postul învĕțătoresc clasa a II-a se escrie concurs până la 30 Noemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir în casa parochială, cu edificate economice, — grădină de pomi și legumi.

2. Din porțiunea canonică 6 jugere de pământ parte arător parte fênaț.

3. De la 40 familii câte o ferdelă cucuruz sfârmit.

4. Venitele stolari pe jumĕtate de la 180 familii, și în fine

5. Ca învĕțătoriu sălariu anual de 100 fl. v. a.

Cei ce doresc a reflecta la posturile sus menționate sûnt provocați a-și adresa concursele instruate în sensul prescriselor statutului organic și a dispositiunilor provisorie din actele sinodali 1873, la subscrisul până la terminul defipt, — avênd totodată a documenta absolvirea cel puțin a gimnasiului înferior, cunoscința limbilor patriei și că sûnt cântăreți buni.

Sighișóra 1 Noemvrie 1878.

Oficiul protopresbiteral român gr or al tractului Sighișóra.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 196. 1—3

CONCURS.

Pe basa ordinațiunei preavenerabilului consistoriu archidiecesan din 24 August a. c. Nr. 1461. B. pentru vacanta parochiă Cârna de clasa a III în protopresbiteratul Sas-Sebeșului se publică de nou concurs până în 6 Decemvre a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Porțiunea canonică de 6 jugere 248□ stg. grădină fênaț, și agru care aduc venit . 70 fl.

2. De la 185 familii câte o ferdelă a 16 cupe de cucuruz în grăunțe séu o ferie de must a 8 cupe și tot de la atâtea familii câte o ḑi de lucru cu palma fac . . . . . 251 fl.

3. Tóte celelalte venite stolare regulate fac . . . . 186 fl.

Suma 507 fl.

Doritorii de a îmbrățișa acésta parochiă pre lângă aceea, că vor fi clerici absoluți și cântăreți buni au se poșédă morală bună și cel puțin patru clase gimnasiale.

Fiind în conțelegere cu dl protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeș unde concurenții după înțelesul statutului organic au a-și așterne concursele sale.

Cârna, 1 Noemvre 1878.

Comitetul parochial.

Roșu Jionuciu m. p.,
secretariu.

Nr. 106. B.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia gr. or. Diug protopresbiteratul Solnocului I. lângă neputinciosul paroch Panteleimon Cotuț, se escrie concurs până la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt jumătate din tóte venitele unei parochii de clasa III-a, care aduc un venit de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne petițiunile lor instruate conform statutului organic și a dispositiunilor provisorie, ale sinodului archidiecesan din 1873 la subsemnatul oficiu în Deș până la timpul prefipt.

Concurenții cu cualificațiune mai înaltă vor fi preferiți.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I, cu conțelegerea comitetului parochial.

Deș, 1 Novembre 1878.

Ioan Bodea, m. p.
protopresbiter.

3—3

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.